



LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS



MEŽA KONSULTĀCIJU
PAKALPOJUMU CENTRS

Medijamo dzīvnieku bioloģija, anatomija, fizioloģija, uzvedība

Izstrādājis: Meža konsultāciju pakalpojumu centrs, 2017

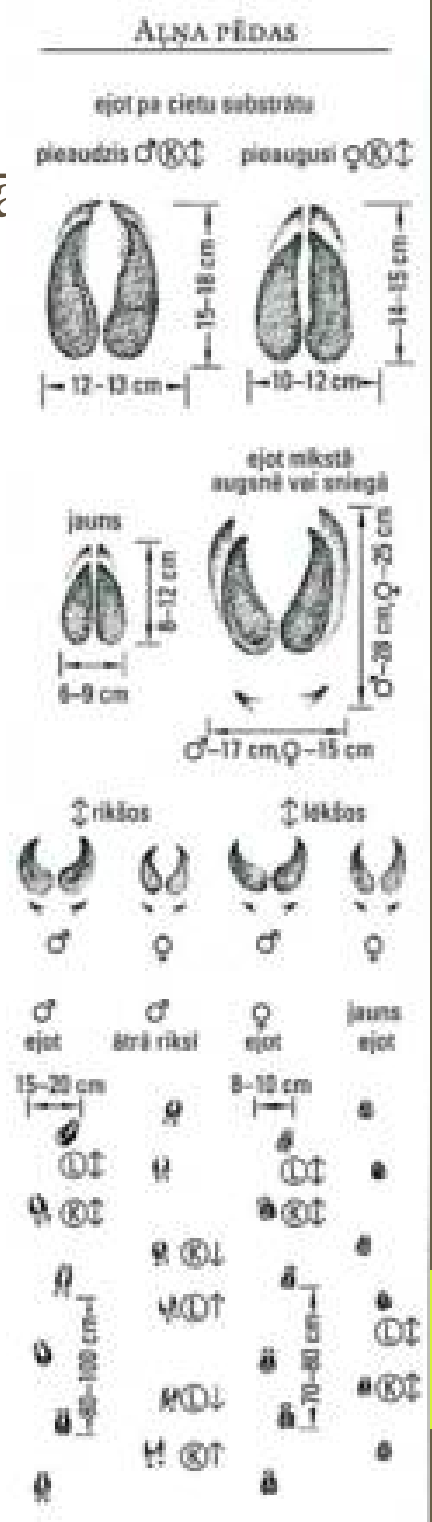
Pārnadži

- aste reducēta
- ragi katru gadu tiek nomesti un atkal ataug
- alnim, staltbriedim un stirnai ziemas akotmati ar gaisa porām
- daudz dažādu ādas dziedēru
- nav atslēgas kaula
- sarežģīts daudzkameru kuņģis
- uzturas dažāda lieluma baros
- raksturīga poligāmija
- pārojas rudenī vai ziemas sākumā
- mazuļi dzimst pavasarī
- oktobrī ragi ir attīstījušies visiem Latvijā dzīvojošiem briežu dzimtas tēviņiem
- Latvijā 4 sugas

Alnis
Alces alces Linnaeus



- atgremotājs, augēdājs
- apdzīvo visdažādākos meža biotopus arī kultūrainavā
- laba dzirde un oža
- masa buļļiem līdz 500 kg, teļš rudenī 60-120 kg
- priekšzobi ir tikai apakšžoklī
- pirmie ragi izveidojas 2. dzīves gadā
- 3,5 gados bullim var sākt veidoties lāpstveida ragi; ragus met novembrī - decembrī
- ragu augšanu klimatiskie apstākļi neietekmē
- trofeju dzīvnieku mērķa vecums 7,5-12,5 gadi
- ar maiju sākas pārno teļu migrācijas
- ziemā aktīvs visu diennakti
- riests pamatā septembra mēnesī, nekad lielos klajumos un biezās mežaudzēs
- poligāms
- vidēja vecuma aļņu govīm parasti dzimst 2 teļi
- dabiskie ienaidnieki - vilks, reizēm lācis



- Aļņa vecumu pēc eksterjera un kvalitātes ļoti grūti noteikt, jo:
 - alnim ir plašs izplatības areāls un liela individuāla un ģeogrāfiska mainība, ragu lieluma un formas dažādība;
 - aļņu ragu attīstības gaita un ragu formas mainība maz pētīta;
 - bieži pārvietojas lielos attālumos – nepārtraukti notiek vietējo populāciju īpatņu sajaukšanās (grūtības ilgstoši novērot);
 - ragu lāpsta sāk veidoties ar 3 – 4 dzīves gadu – liels daudzums jauno dzīvnieku populācijā rada grūtības spriest vai ragi ir atbilstoši vecumam vai jau deģenerējušies.
- **Pamatā iespējams nodalīt dzīvnieku vecuma grupas – jauns, pieaudzis, vecs.**
- **Pieauguša aļņu buļļa pamatpazīmes:**
 - ragu izvērsums 1 m un vairāk
 - raga diametrs aiz rozes virs 5,5 cm (ar pirkstiem neaptverams)
 - “lāpsta” veidošanās pazīmes





Alņu ragu attīstība (pēc A.Kalniņa)

*I rindā – platradža ragu attīstība
II rindā – apaļradža ragu attīstība;*

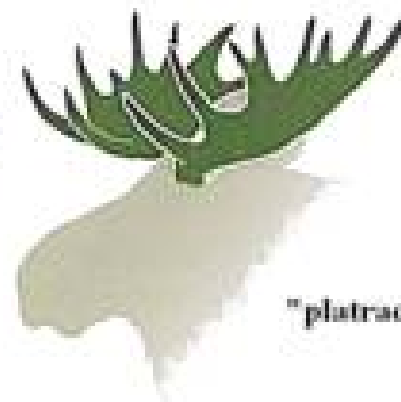




1 gadu (joti reti 2) veca
aļņu bullena ragi



"apalradzis"



"platradzis"

Aļņu bulla ragi mērķa vecumā
(7,5 - 12,5 gadi)

Foto: VILTET, NYA Jagarskolan, Svenska Jagareförbundet



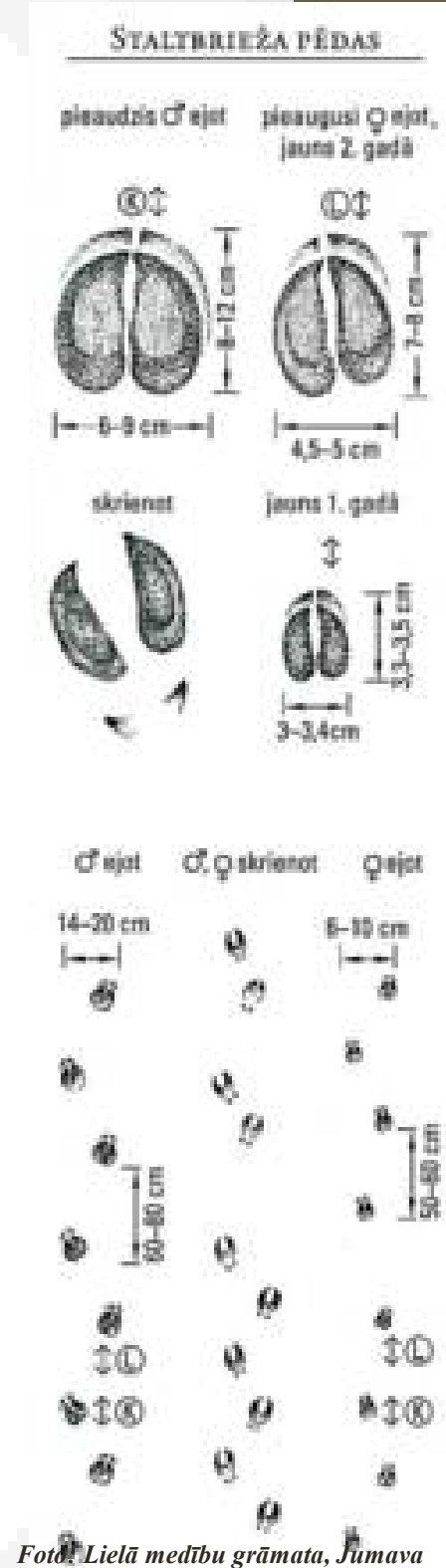
pāmadži

Foto: VILTET, NYA Jagarskolan, Svenska Jagareförbundet

Stalpbriedis
Cervus elaphus Linnaeus



- lieliski attīstīta dzirde un oža
- masa bulļiem 185-250 kg,
- pirmie durkļveida ragi izaug 12-14 mēnešu vecumā
- ragi tiek nomesti martā-aprīlī, tūlīn uzsākas jauno ragu augšana, kas turpinās līdz jūlijam, augusta sākumā pārkaulojas un tiek noberzti 3 nedēļas pirms riesta
- maksimālo lielumu ragi sasniedz 10-13 gadu vecumā
- ragu augšanu klimatiskie apstākļi neietekmē
- priekšroku dod dažāda sastāva un vecuma skrajām mežaudzēm ar bagātīgu paaugu un pamežu; vasarā pļavu, izcirtumu vai lauku tuvumā
- nometnieks, izteikta saistība ar dzīves vietu
- var veidot ļoti lielus barus; govju bars vislabāk organizēts, to vada vecākā govs; ar trešo dzīves gadu bulļi uzturas atsevišķos baros bez hierarhijas
- poligāms, var veidot harēmus; riests septembrī-oktobrī, visintensīvākais riests vēsās un gaišās mēnesnīcas naktīs, kad bulļi bauro cauru nakti
- riesta vieta parasti klajumā, kur labi pārskatāma un viegli caurstaigājama
- grūsnība ilgst 235-245 dienas; otrajā pusē- jūnija sākumā govs dzemdē 1 teļu un pieņem atpakaļ pārno teļu
- jaunās govis pirmo reizi tiek apaugļotas otrajā vai trešajā dzīves gadā, bulļi dalību riestā normālos apstākļos ņem 5. – 6. dzīves gadā



1. rāgi



1. vai 2. rāgi

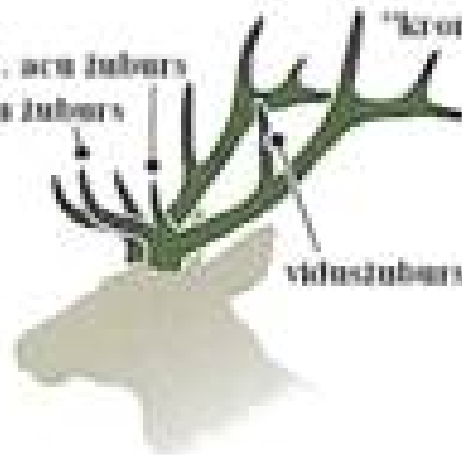


2. vai 3. rāgi



Vidēja vecuma rāgi

2. acu tuburs
acu tuburs



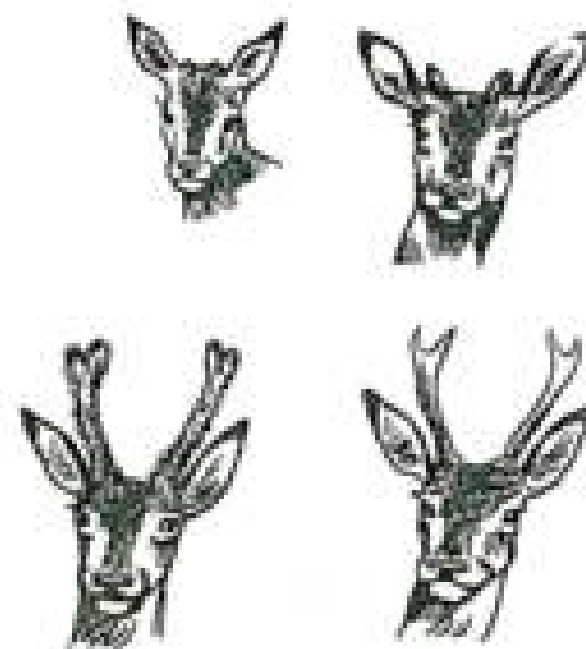
"kronis"

vidus-tuburs



Trofejas brīdums
(10 - 13 gadu)

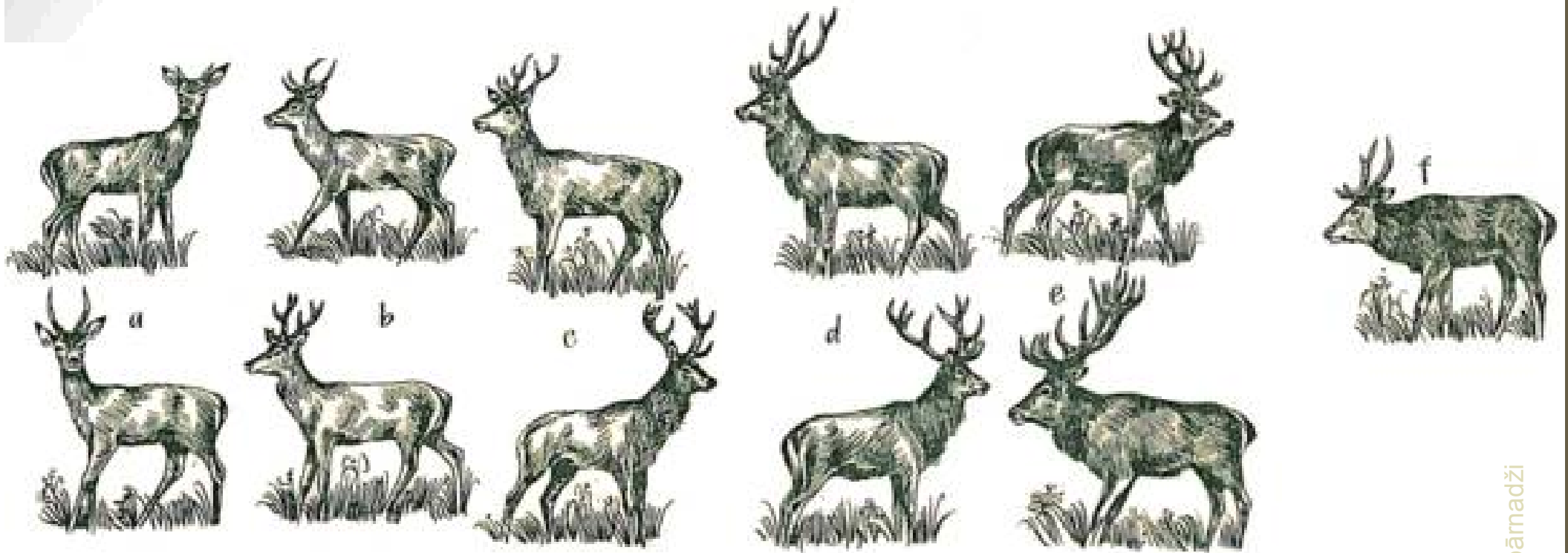
Foto: VILTET, NYA Jagarskolan, Svenska Jagareforbundet



Staltbrieža ragu attīstība līdz 1,5 gadu vecumam (pēc A.Kalniņa)

Foto: Medījamo dzīvnieku novērtēšana, Liesma

pāmadži



Staltbriežu bulla eksterjera izmaiņas atkarībā no vecuma un kvalitātes (pēc M.Fišera un H.Šūmaņa)

Augšējā rindā vāji attīstīti bulli

Apakšējā rindā labi attīstīti bulli

A – viengadīgs

B – divgadīgs

C – trīsgadīgs

D – četrgadīgs līdz sešgadīgs

E – desmitgadīgs līdz četrpadsmitgadīgs

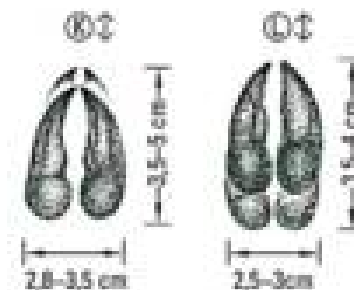
F - novecojis

Stirna
Capreolus capreolus Linnaeus



- laba dzirde un oža
- masa 20-30 kg, kazlēna masa novembrī sasniedz 13-15 kg
- bezragu periodā āži atšķirami no kazām pēc t.s. “pindzeles”
- astes apvidū balts t.s. spogulis
- kazlēni līdz 4 mēnešu vecumam rūsgani ar garenām dzeltenu plankumu joslām
- apdzīvo nelielus lapkoku un jauktos mežus, skrajas skujkoku audzes, kur bagātīgi sastopami sīkkrūmi, atklātas ainavas, arī kultūrainavas
- izteikts nometnieks, aktīva visu gadu
- dzīvo mātes ģimenēs vai nelielās grupās, vecāki āži ārpus riesta perioda arī pa vienam
- sasniedz 12 (16) gadu vecumu
- ierobežoti poligāma suga, riesta laiks jūlijā, augustā, apmēram mēnesi
- kazas vairoties spējīgas kļūst gada, āži – 3 (2) gadu vecumā
- grūsnība 270-280 dienas ar garu latentu periodu dīgļa attīstībā, kas starp pārnadžiem ir visilgākais periods starp riestu un mazuļu piedzimšanu
- maija-jūnija sākumā piedzimst 1 (jaunām vai ļoti vecām kazām) - 2 kazlēni, kas dzīvo kopā ar māti līdz gada vecumam
- stirna zīda savus kazlēnus līdz septembrim, kazlēna pastiprināta augšana notiek līdz novembrim

pienuzīdi ♂ ejot pienuzīdi ♀ ejot



lieli skrīņot



♂ ejot ♂, ♀ skrīņot ♀ ejot



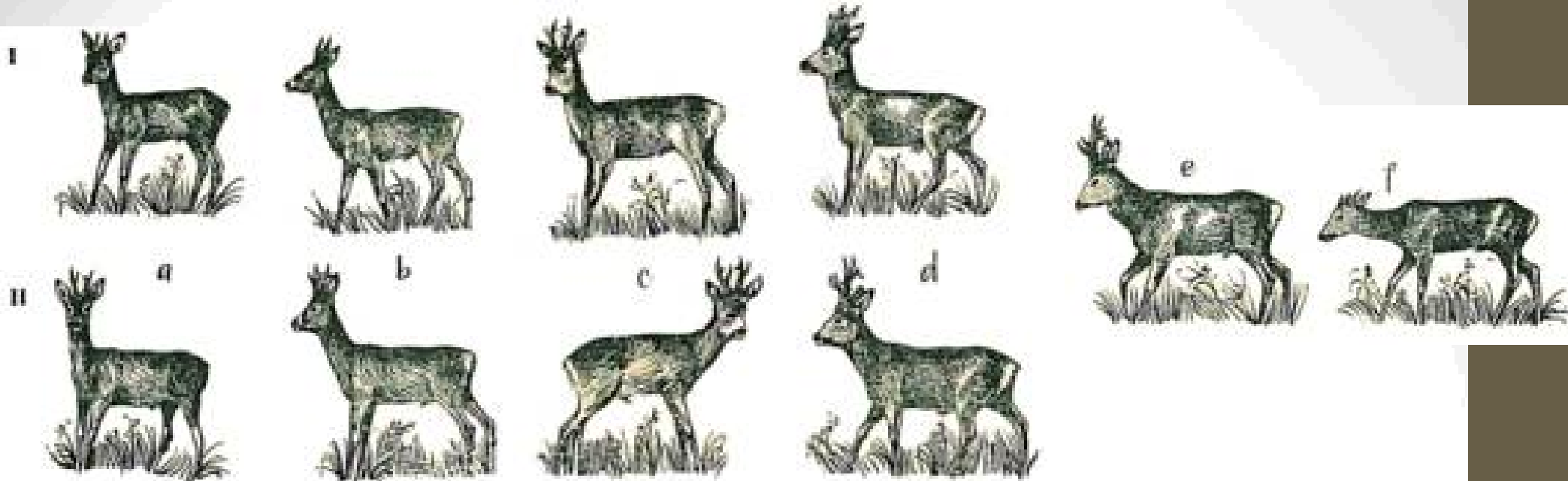
- pirmie ragi jaunajiem āžiem sāk augt septembrī-oktobrī, nomet tos novembrī-decembrī (pusotra gada vecumā)
- turpmāk ragi sāk augt janvārī-februārī, pārkaulošanās un noberšana notiek no aprīļa līdz maijam, ragus nomet oktobrī vai novembrī
- maksimālo attīstību ragi sasniedz 5 – 7 gadu vecumā
- klimatiskie un barošanās apstākļi ietekmē ragu augšanu un attīstību





Stirnāža galvas apmatojuma krāsas izmaiņas atkarībā no vecuma (pēc M.Fišera, H.Šūmaņa)

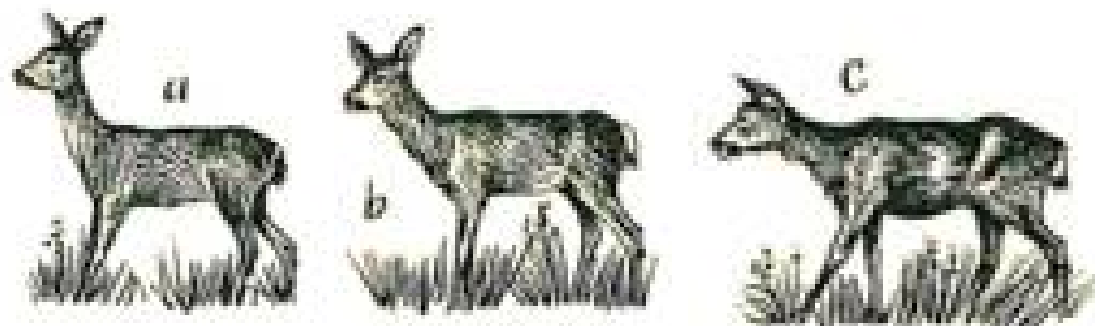
- 1 – viengadīgs*
- 2 – divgadīgs*
- 3 – trīsgadīgs līdz četrgadīgs*
- 4 – piecgadīgs līdz septiņgadīgs*
- 5 – astoņgadīgs un vecāks*



Stirnāžu eksterjera izmaiņas atkarībā no vecuma un kvalitātes (pēc M.Fišera, H.Šūmaņa)

I rindā vāji attīstīti, II rindā labi attīstīti stirnāži

a – viengadīgs; b – divgadīgs, c – trīs līdz četrgadīgs, d – četrgadīgs līdz piecgadīgs,
e – sešgadīgs līdz astoņgadīgs, f - novecojis



Stirņu kazu eksterjera izmaiņas atkarībā no vecuma (pēc M.Fišera, H.Šūmaņa)

a – jauna, b – vidēja vecuma, c - novecojusi

Meža cūka
Sus scrofa Linnaeus



pāmadži

- redze ir vāja, ļoti labi attīstīta dzirde un oža
- masa kuiļiem - līdz 200-250kg, novembrī kārtējā gada sivēns būs ap 30 kg smags; masai ir sezonāls raksturs
- spēcīgs, izturīgs un agresīvs dzīvnieks
- ilkņi bez noslēgtām saiknēm, aug visu dzīves laiku, ārpus žokļa kaula redzama tikai ilkņa trešdaļa, ir abiem dzimumiem
- dzīves ilgums 10 - 12 (15) gadu
- riesta laiks novembra beigās – decembris
- jaunākām meža cūkām ziemas laikā mātītes no tēviņiem atšķirt praktiski nav iespējams
- meža cūku mātītēm ir garāka galva un mazāki ilkņi
- apdzīvo lapu koku un jauktos mežos, kur audzes sastāvā ir ozoli, bet paaugā - eglītes, vietās, kas robežojas ar apaugušām ūdenstilpju piekrastēm, palieņu krūmājiem un niedrājiem, purviem un lauksaimniecības zemēm
- nometnieks, klejo pieauguši kuiļi un jauno īpatņu grupas
- ģimenes baru veido sivēnmātes ar kārtējā gada sivēniem, vadonis ir sivēnmāte
- mežacūku māte savā aprūpē var pieņemt citas, bojā gājušas meža cūkas sivēnus



- poligāma, riests novembrī – decembrī
- vaislas gatavību cūkas sasniedz ap 1,5 gadu vecumā, retāk tajā pašā gadā; kuiļi dzimumgatavību sasniedz 3. dzīves gadā, bet vairošanās procesā sāk piedalīties krietni vēlāk, jo parasti tos padzen vecie kuiļi
- grūsnība ilgst 114-130 dienas (jaunām cūkām) vai līdz 140 dienām (vecām cūkām), kas ir visīsākais periods starp riestu un mazuļu piedzimšanu starp pārnadžiem
- metienā, atkarībā no cūkas uzbarotības, 5-7 (2-12) sivēni, visbiežāk dzimst aprīlī-maija sākumā
- kuiļi briedumu sasniedz 5-7 gadu vecumā



Foto: Vildsvin, Svenska Jagareförbundet



Kuilis



Sivēnmāte

Plēsēji

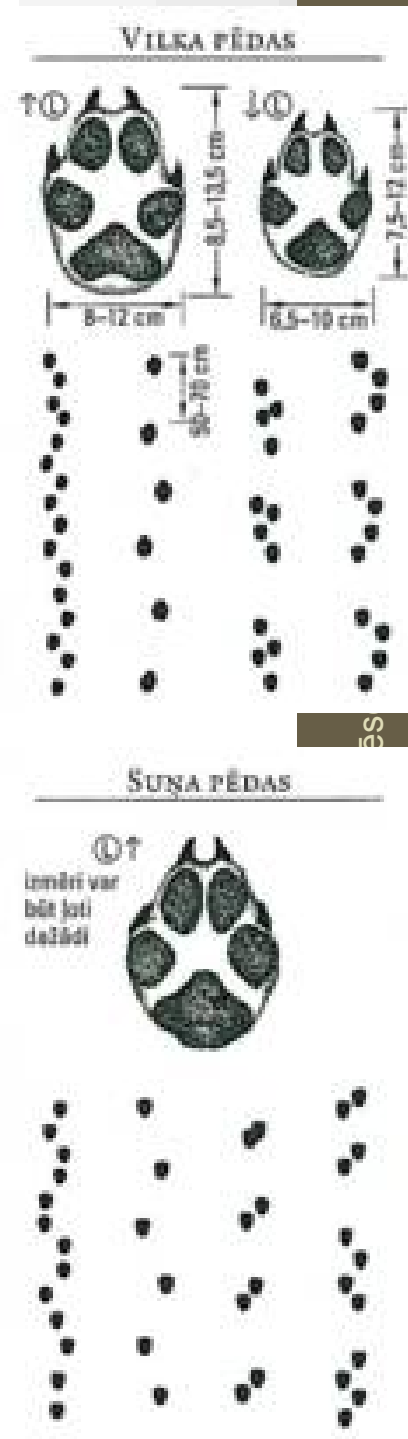
- aste parasti gara, labi apmatota
- labi attīstīts apmatojums, kas diferencēts pavilnā un akotmatos
- apmatojumu maina 2 x gadā, sezonāls dimorfisms
- labi attīstīti taustes mati – vibrisi
- spēcīga žokļu muskulatūra, labi attīstīti ilkņi un t.s. plēsējzobi
- binokulāra redze
- nav atslēgas kaula
- parasti ir peņa kauls
- vairumā nometnieki, bet ir arī klejotāji
- uzturas pa vienam, pāros, reti lielos baros
- diennakts tumšā laika aktivitāte
- monogāmi, vairoņi veido pārus uz vienu sezonu
- Latvijā 15 sugas

Vilks
Canis lupus Linnaeus



plēšēji

- masa 30-65 (70) kg
- ļoti uzmanīgs dzīvnieks ar teicamu ožu
- cilvēkam bīstami ievainoti vai ar trakumsērgu slimi dzīvnieki
- vilkam atšķirībā no suņa akotmati uz skausta četrkrāsaini
- gaudošānu visbiežāk var dzirdēt vasaras otrajā pusē
- spējīgs pielāgoties dzīvei visdažādākajos biotopos, galvenokārt klusākās vēra tipa mežaudzēs un purvu biotopu, ūdenstilpju tuvumā
- vairošanās periodā izteikta saistība ar medību iecirkni
- aktīvs visu gadu, gandrīz visu diennakti
- monogāms, pāri saglabājas visu dzīves laiku
- dzimumgatavību sasniedz 2 – 3 gadu vecumā; riests janvārī – februārī
- aprīļa beigās - maijā piedzimst 4-6 (1-12) mazuļi, kuri uz tēviņa atnesto gaļas barību pāriet 2 - 3 mēnešu vecumā
- ģimene turas kopā līdz nākošā gada janvārim - riesta laikam; vilcēni saiknes ar māti nezaudē vēl otrajā dzīves gadā, piedaloties ģimenes bara veidošanā
- tipisks gaļēdājs; sezonāla barības režīma maiņa; ziemas mēnešos dominē pārnadži
- ēd arī maitu, badā novērots kanibālisms



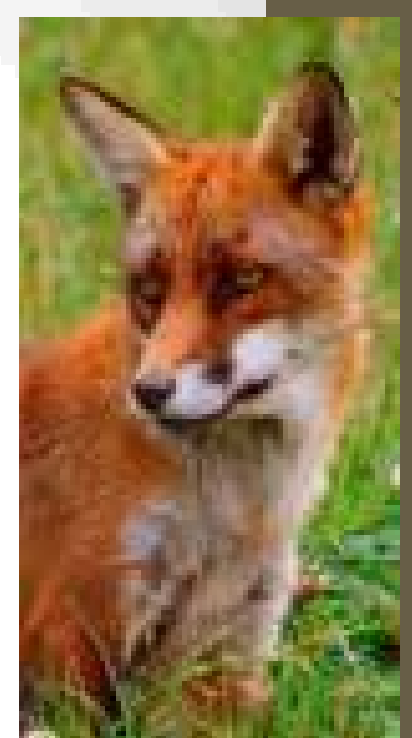


Lapsa
Vulpes vulpes Linnaeus

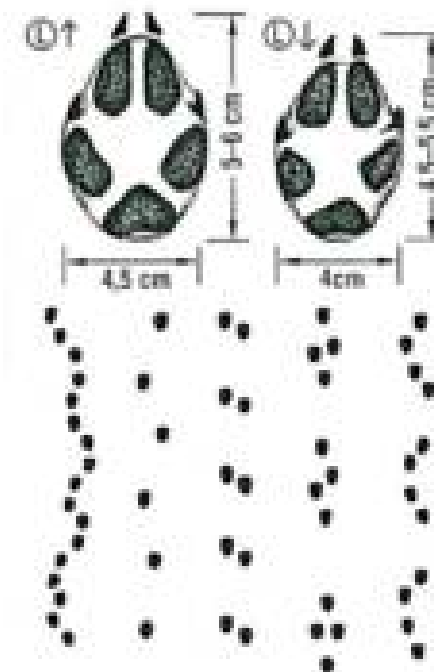


plēseji

- masa 4-8 (10) kg
- ļoti uzmanīgs plēsējs, orientējas ar dzirdes un ožas, mazāk ar redzes palīdzību
- retumis novēroti albīni vai melānisti
- ekskrementi vārpstveida, fragmenti savienoti ar dzīslīņām; saturā dažādu dzīvnieku, visbiežāk peļveidīgo grauzēju, mati, kaulu atliekas, kukaiņu hitīna gabaliņi, atrodami visbiežāk uz (vai pie) kāda paaugstinājuma
- priekšroku dod retinātiem jauktu koku mežiem un lapu koku mežaudzēm ar auglīgām augsnēm un bagātīgu zemsegu, kas mijas ar aizaugušiem izcirtumiem, laucēm
- nometnieks, dzīvo ģimenēs vai pa vienai (ziemā)
- vairošanās midzenus visbiežāk iekārto pamestās āpšu alās, reizumis lapsa pati rok 2-3 m dziļas alas ar 2 vai 3 izejām
- aktīva visu gadu, medī biežāk diennakts tumšajā laikā, rudenī un ziemā peļo arī pa dienu
- monogāma, pāri veidojas uz vienu sezonu; riests februārī – martā
- maijā - jūnijā piedzimst 4 - 6 (3-12) lapsēni; par tiem rūpējas abi vecāki
- pārsvarā gaļēdājs; sezonāla barības objektu maiņa; pamatbarība peļveidīgie grauzēji, putni, zaķi, kukaiņi, sliemas, dažādi augļi un sēklas, retumis uzbrūk stirnu mazuļiem, ziemā ēd arī maitu



LAPSAS PĒDAS

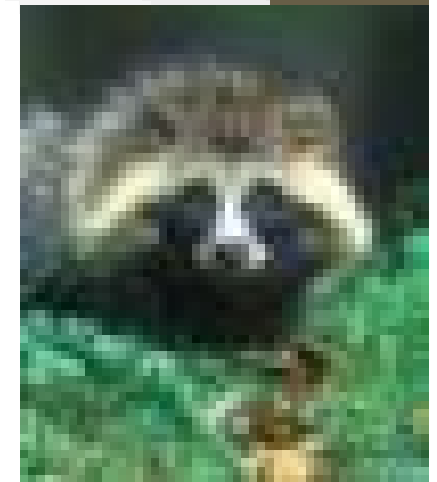


Jenotsuns
Nyctereutes procyonoides Grey



plēšēji

- masa vasarā 4-6 kg, rudenī 7-10 kg un vairāk
- drukns, mazkustīgs un neveikls
- vismazāk specializētais dzimtas pārstāvis, sastopama arī kultūrainavā; priekšroku dod mitrāku lapu un jauktu koku mežu biotopiem ūdenstilpju un purvu tuvumā
- nometnieks, pavasarī un vasarā dzīvo ģimenēs
- aktīvs gada siltajos mēnešos, laiku no novembra līdz martam pavada ziemas miegā; nav pieskaitāms pie tipiskajiem ziemas gulētājiem, jo vielmaiņas aktivitāte samazinās tikai par 25%
- visēdājs; barības sastāvs mainās sezonāli, teritoriāli, arī pa gadiem; pamatbarība kukaiņi, peļveidīgie grauzēji, abinieki, ūdens un piekrastes, kā arī citi uz zemes perētāji putni, racionā lielu vietu aizņem dažāda augu valsts barība
- kustīgiem barības objektiem neseko
- pirms došanās ziemas guļā alas rūpīgi tīra
- briesmu brīžos raksturīga savdabīga aizsargreakcija - aktīvi neaizsargājoties jenotsuns pieplok zemei, aizver acis un izliekas beigts
- monogāms, pāri veidojas rudenī - oktobrī, novembrī uz vienu sezonu kopā arī ziemo; riests februāra beigās - martā, vēlos pavasaros ieilgst līdz aprīļa sākumam
- aprīļa beigās - jūnija sākumā piedzimst 6-9 (4-13) mazuļi



JENOTSUNA PĒDAS

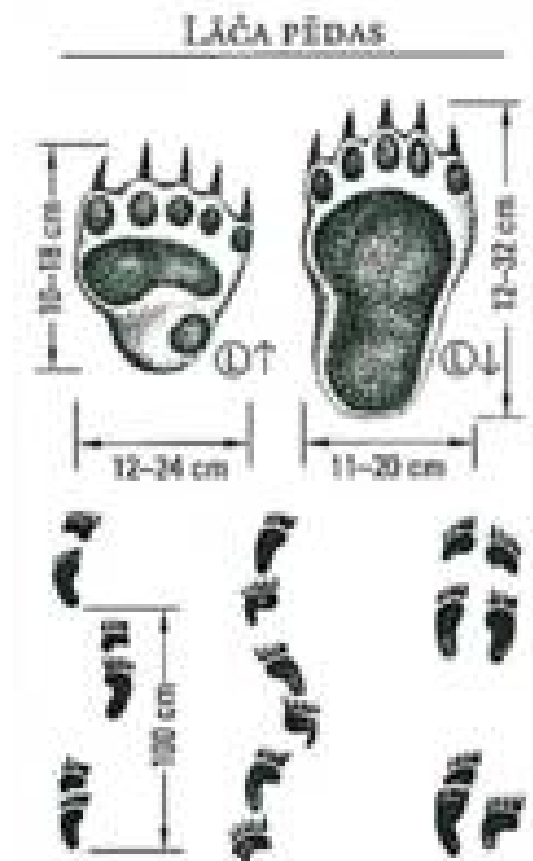


Brūnais lācis
Ursus arctos Linnaeus

plēsēji



- masa 80-120 (300) kg, rudenī tā var pieaugt par 20%
- ļoti uzmanīgs plēsējs, kas apvidū orientējas ar dzirdes un ožas palīdzību, redze vāja
- cilvēkiem bīstami no ziemas midzeņa iztraucēti, ievainoti vai pie laupījuma pēkšņi pārsteigti lāči, kā arī lāču mātes ar mazuļiem
- priekšroku dod lielāku un vecāku skuju un jauktu koku mežu biotopiem, kas mijas ar aizaugušiem degumiem, izcirtumiem, purviem un ūdenstilpēm; ziemas midzeņus iekārto dažādās dabiskās slēptuvēs ūdenstilpju tuvumā sausās vietās
- nometnieks, izteikta saistība ar aizņemto teritoriju
- tipisks visēdājs
- aktīvs tikai veģetācijas periodā, bet ziemā 4,5-6 mēnešus pavada neaktīvā stāvoklī
- ziemas snaudā ļoti jutīgs pret traucējumiem, atsevišķi īpatņi, sevišķi ar mazāku uzbarotību, barības meklējumos var klaiņot apkārt visu ziemu vai tikai atkušņa laikā, šai laikā kļūstot arī bīstami cilvēkiem
- monogāms, riesto ik pēc diviem gadiem jūnijā vai jūlijā
- ziemas midzenī laikā no decembra beigām līdz februāra vidum piedzimst 2-3 (1-5) mazuļi, kopā ar māti tie dzīvo 2 gadus
- dzīves ilgums 30-50 gadu



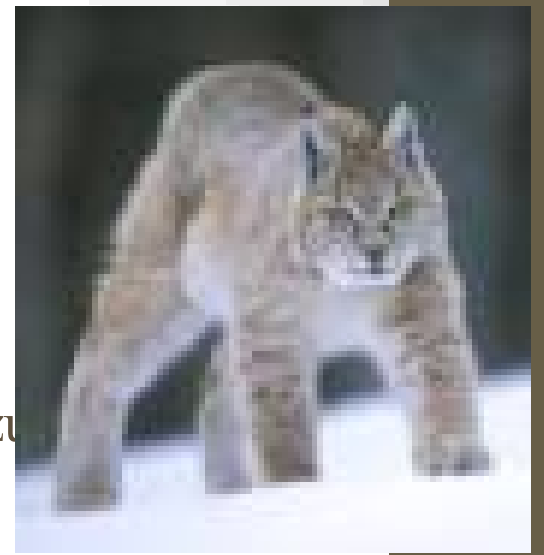


plěse

Lūsis
Felis lynx Linnaeus



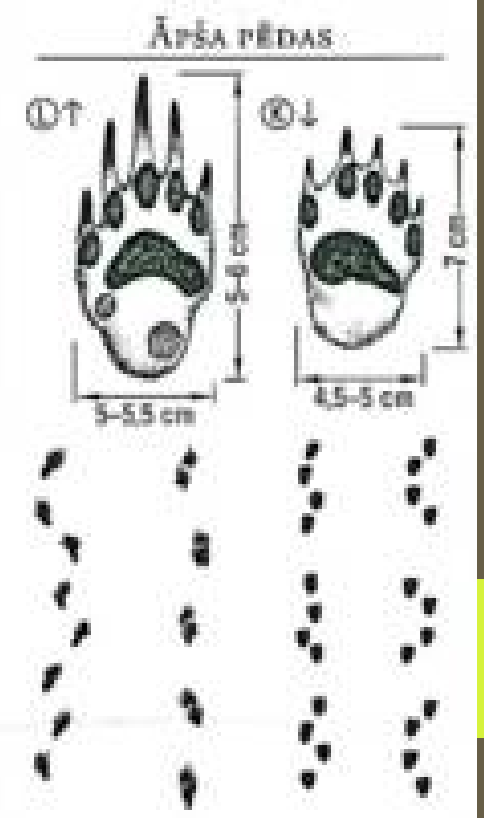
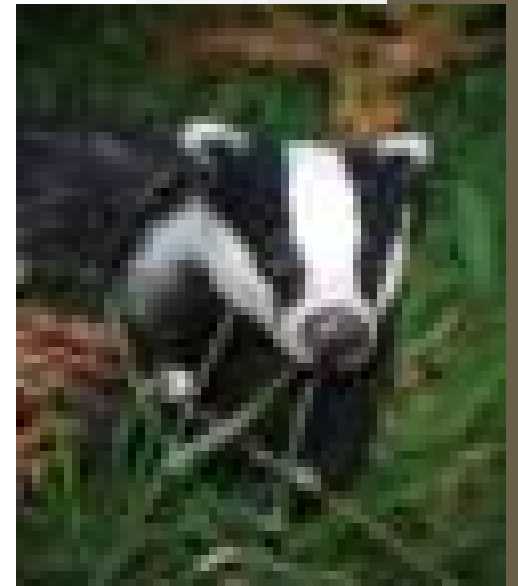
- masa 8-20 (30) kg
- lielākais savas dzimtas pārstāvis Eiropā
- ļoti uzmanīgs dzīvnieks ar teicamu redzi un dzirdi; labi rāpjas kokos (to visbiežāk dara jaunie dzīvnieki) un peld
- apdzīvo vecākus skuju un jauktu mežu biotopus, retāk sastopams priežu un lapu koku tīraudzēs, izvēlas klusākos, tumšākos, ar biezu pamežu, kritalām un vējlauzēm bagātos nogabalos
- nometnieks, klejo vienīgi tad, ja trūkst barības, izteikta saistība ar aizņemto teritoriju
- medību iecirkni iezīmē un aizsargā, nelabprāt uzturas vilka medību iecirknī
- stigas un ceļus šķērso pa visšaurākajām un aizaugušām vietām
- aktīvs visu gadu, medī krēslas un nakts stundās; no koka upurim neuzbrūk
- monogāms, riesto no janvāra beigām līdz marta sākumam
- maija beigās - jūnija sākumā piedzimst 2-3 (5) mazuļi, par kuriem rūpējas abi vecāki; ģimene dzīvo kopā līdz nākamajam vairošanās periodam
- tipisks gaļēdājs, pamatbarība - stirnas, zaķi, lapsas, vistveidīgie putni, mazie pārnadži, bebri, vāveres un peļveidīgie grauzēji; barības pārpalikumus slēpj



Āpsis
Meles meles BRISSON

plēšēji

- masa vasarā 7-13 kg, rudenī līdz 20 kg un vairāk
- orientējoties izmanto arī dzirdi
- tipisks visēdājs
- priekšroku dod skuju koku un jauktu, retāk lapu koku biotopiem, ar izteiktu mikroreljefu, kas mijas ar mitrām ieplakām, sūnu purviem un ūdenstilpēm
- teritoriju izvēlas tur, kur ir labvēlīgi apstākļi alu rakšanai
- alas rok galvenokārt vasaras beigās - augustā un septembrī; veido alu sistēmas, kas var būt vairākstāvu un kurās ieeju skaits var pārsniegt 10
- āpsis ir ļoti tīrīgs dzīvnieks, tā alu tuvumā nav redzamas barības atliekas, tuvumā atrodas speciāla atejas bedrīte
- nometnieks, izteikta saistība ar izraudzīto dzīves vietu
- aktīvs veģetācijas periodā, diennakts tumšajā laikā; ziemas mēnešus no oktobra beigām līdz aprīļa sākumam pavada t.s. ziemas gulā
- monogāms, dzīvo kopā vairākus gadus, iespējams, visu dzīves laiku, pāri veidojas rudenī; riesta periods izstiepts no marta beigām līdz maijam, atsevišķos gadījumos riests novērojams pat jūnijā un jūlijā
- grūsnība, ieskaitot 5-6 mēnešu latento periodu, 271-376 dienas, kas ir visgarākais periods starp riestu un mazuļu piedzimšanu ; nākamā gada martā - aprīlī dzimst 2-3 (1-6) mazuļi.
- ģimene turas kopā līdz rudenim, jaunie īpatņi ziemo jau atsevišķi pa vienam



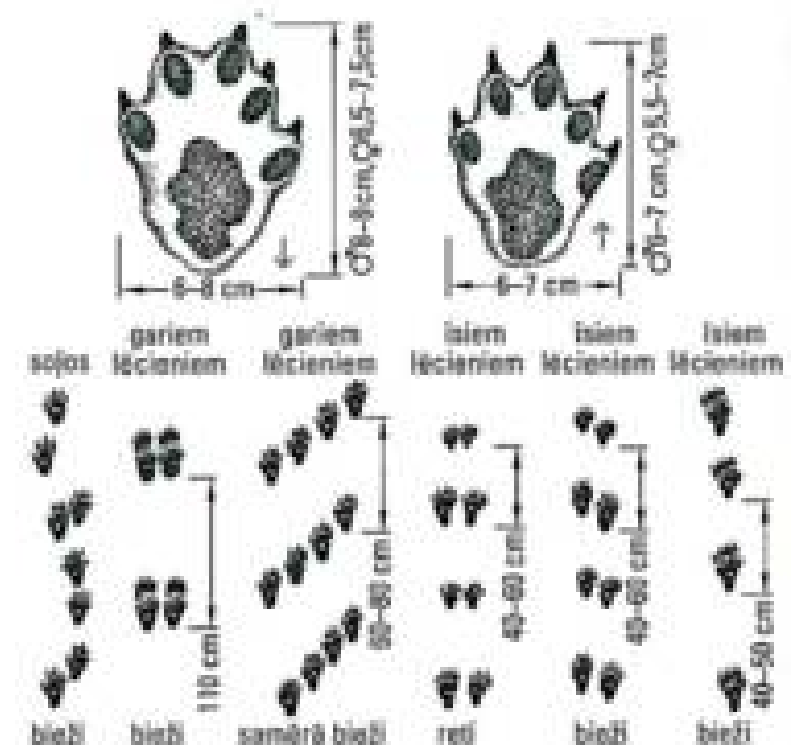
Ūdrs
Lutra lutra Linnaeus



- masa tēviņiem 7-10(12) kg, mātītēm 5-7(8) kg
- ūdens dzīvei labi pielāgots plēsējs
- orientējas ar redzes, dzirdes un ožas palīdzību; meklējot barību, izmanto arī speciālus taustes matus, t. s. vibrisus (ūsas)
- apsekojot savu iecirkni, sevišķi mazākās līkumotās upītēs, saīsina ceļu, apejot upes meandras pa sauszemi
- tipisks gaļēdājs, pamatbarība zivis, vardes un vēži, ēd arī gliemjus, ūdens kukaiņus, rāpuļus, ūdens un piekrastes putnus
- nometnieks, apdzīvo dažādu saldūdenstilpju piekrastes biotopus, priekšroku dod grūti pieejamām, pielūžņotām mežu upītēm un strautiem ar tīru ūdeni
- bieži izmanto arī citu dzīvnieku, īpaši bebru, raktās vai dabiskās alas, midzeņus var iekārtot arī niedrājos
- poligāms, riesta periods nenoteikts, visbiežāk agri pavasarī martā – aprīlī; pāri kopā uzturas laikā, kad mātītes ir spējīgas apaugļoties, kas var būt praktiski visu gadu
- maijā - jūnijā, atsevišķos gadījumos arī vasaras otrajā pusē vai pat rudenī piedzimst 2-3 (2-5) mazuļi; pieņem, ka ūdru mātītes apaugļojas reizi divos gados, ģimene turas kopā, līdz mazuļi sasniedz 1-1,5 gadu vecumu



ŪDRA PĒDAS

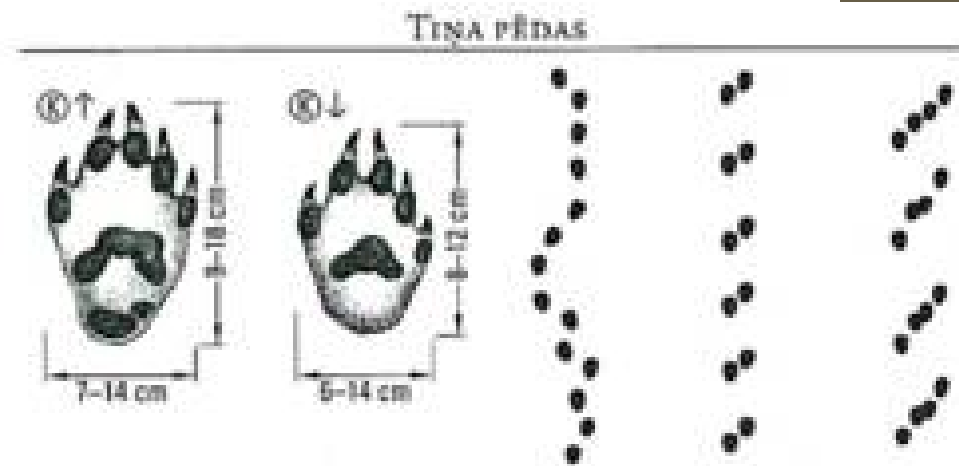


Tinis, āmrija
Gulo gulo Linnaeus

plēšēji



- masa 11-20 (30) kg
- izturīgs un spēcīgs dzīvnieks, atgādina nelielu lāci
- vienpatis, tikai retumis novērojami vairāki tiņi kopā pie lielākas maitas
- vairošanās periodā nometnieks, pārējā laikā klejo
- aktīvs visu gadu cauru diennakti
- vairošanās midzeņus iekārto alās, zem izgāztie kokiem un līdzīgās slēptuvēs.
- nosacīti monogāms, mātīte apaugļojas ik pēc diviem gadiem, riests no jūlija līdz septembrim.
- grūsnība, ieskaitot latentu periodu, 8-9 mēnešus, 2-3 (4) mazuļi dzimst nākamā gada februārī – maijā
- barojas pārsvarā ar maitu, patstāvīgi pārnadziem uzbrūk reti un arī tad galvenokārt slimiem un savainotiem; trūkstot maitai, kā arī vasarā, ēd baltos zaķus, peļveidīgos grauzējus, vistveidīgos putnus, putnu olas un mazuļus, lapseņu un kameņu kāpurus, dažādas ogas
- neapēsto laupījumu mēdz slēpt, veidojot krājumus

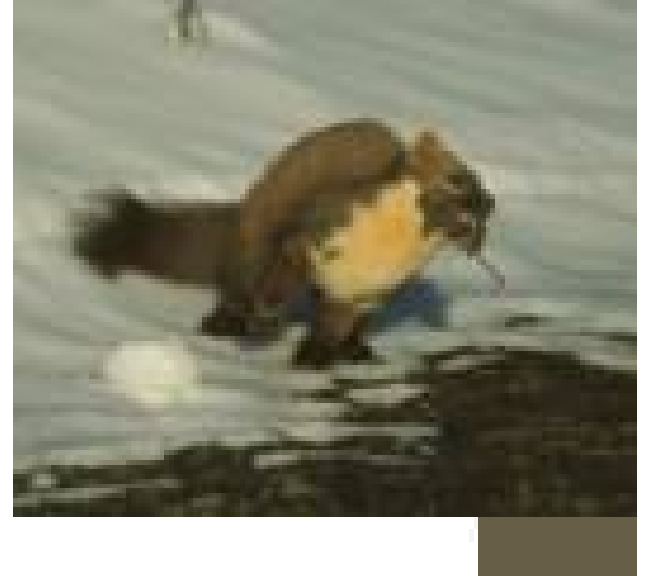


Meža cauna
Martes martes Linnaeus

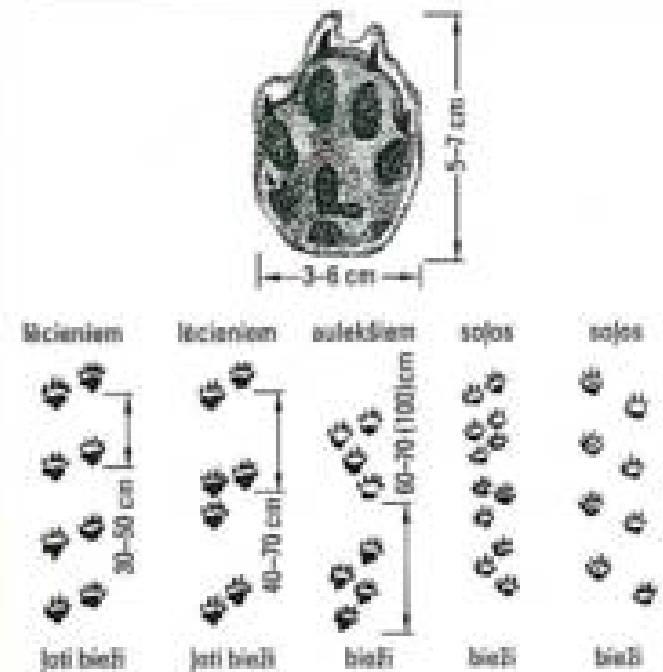


plēšēji

- masa tēviņiem 1,2-2,4 kg, mātītēm 0,8-1,5 kg
- uzmanīgs, agresīvs un spēcīgs plēsējs, kas orientējas ar ožas un dzirdes, mazāk redzes, kaut arī tā ir labi attīstīta, palīdzību
- raksturīgs gaišais apkakles laukums, kura krāsa var būt no gaišdzeltenas līdz spilgti oranžai; ziemā tas ir liels, asi iezīmēts un ķīļveidā iestiepjas starp priekškājām uz krūtīm
- priekšroku dod vecākām vēra tipa mežaudzēm un egļu - platlapju mežiem, kur daudz kritalu, dobumu, ligzdu
- nometnieks, pieauguši īpatņi dzīvo pa vienam, tēviņa un mātītes iecirkņi atrodas blakus, savu iecirkni iezīmē un aizsargā; pastāvīgus midzeņus iekārto tikai mazuļu audzēšanai
- aktīva visu gadu krēslas stundās un naktī
- monogāma, pāri veidojas pavasarī, riests no jūnija beigām līdz augusta sākumam; februārī vai martā novērojams "māņu riests"; grūsnība, ieskaitot latentu periodu, ilgst 236 275 dienas (faktiskā dīgļa attīstība—27-28 dienas)
- aprīļa beigās - maijā (martā-jūnijā) dzimst 2-4 (2-8) mazuļi kuri kopā ar māti dzīvo līdz 5 mēnešu vecumam; ziemā jaunās caunas dzīvo jau atsevišķi
- pamatbarība peļņveidīgie grauzēji, putni, vāveres, arī kukaiņi, augu sēklas un augļi



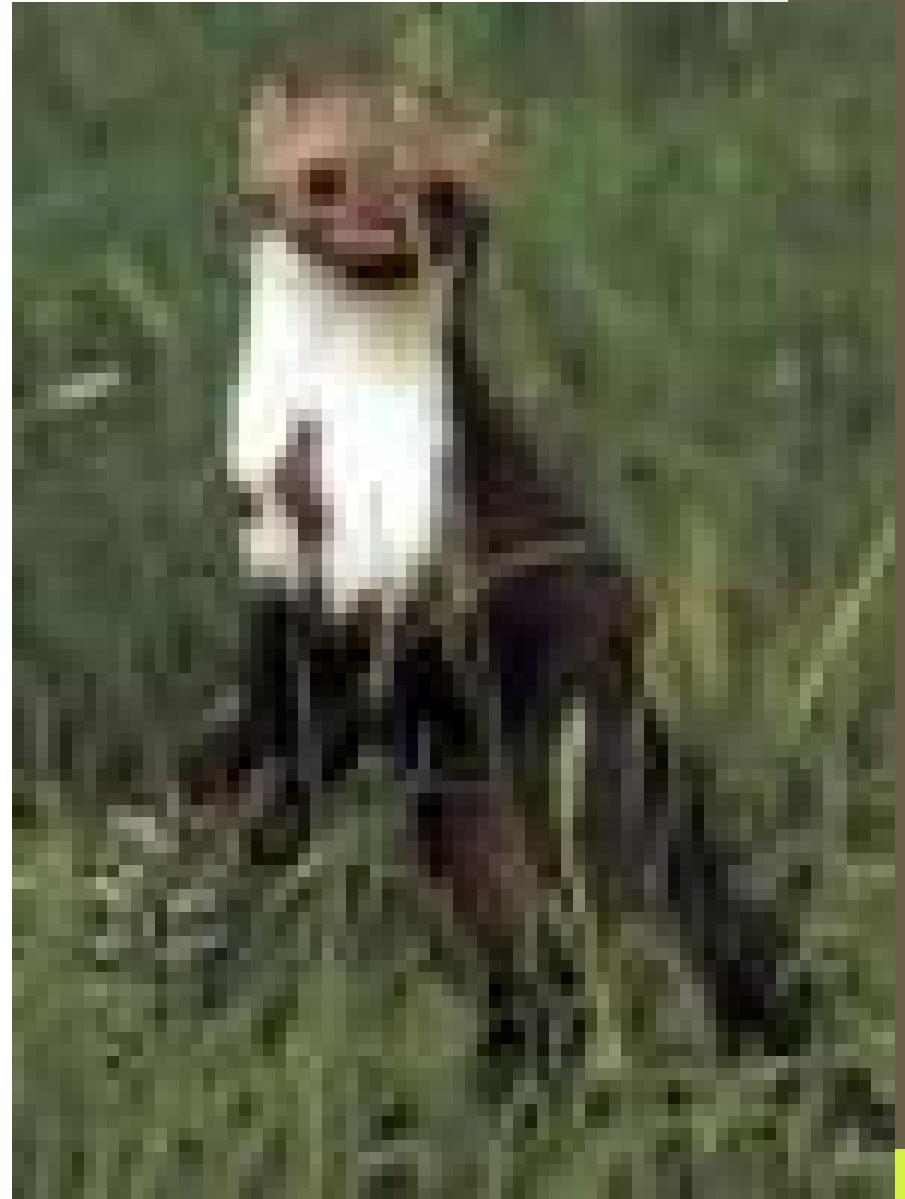
MEŽA CAUNAS PĒDAS



Akmenu cauna
Martes foina ERXLEBEN



- masa tēviņiem 1,7-2,3 kg, mātītēm 1,1-1,5 kg
- līdzīga meža caunai
- pakakles laukums visbiežāk tīri balts, reti - viegli iedzeltens, tipiskos gadījumos uz krūtīm sadalās divās daļās, kas iestiepjas uz priekškājām
- pēdas ziemā segtas ar retiem matiņiem, tāpēc nospiedumi iezīmējas asāk kā meža caunai
- sastopama galvenokārt kultūrainavā - apdzīvotās vietās un to tuvumā
- dzīves veids un vairošanās kā meža caunai, vairāk uzturas uz zemes, slēptuves biežāk izvēlas akmens žogu un ēku spraugās vai zem ēkām, alās, materiālu krāvumos
- visēdāja, vairāk nekā meža cauna lieto augu valsts barību



Meža cauna



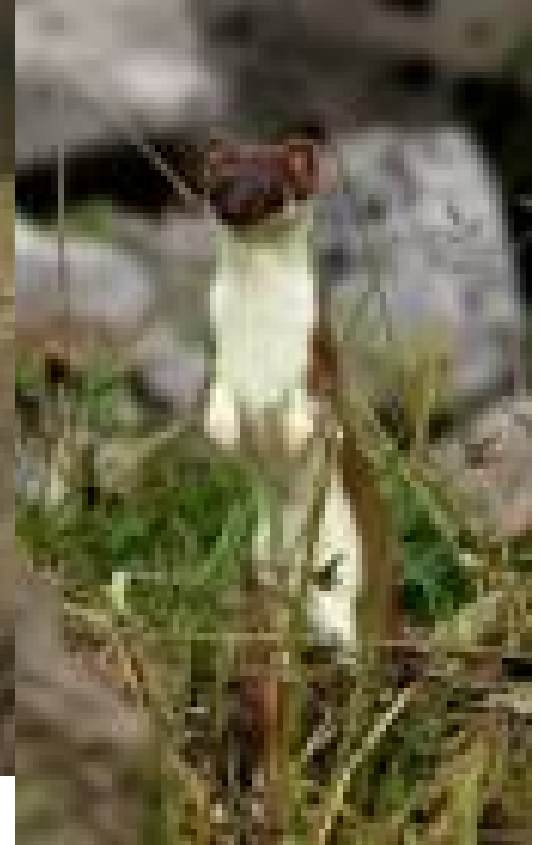
Akmeņu cauna



plēšēji

Sermulis
Mustela erminea Linnaeus





- masa tēviņiem 200-350 g, mātītēm līdz 200 g
- apmatojums īss un biezs ar izteiktu sezonas dimorfismu
- vasarā mugurpuse un sāni sarkanbrūni vai kafijas brūni, vēderpuse asi norobežota, tīri balta vai iedzeltenbalta, aste divkrāsaina, tās pamatdaļa muguras krāsā, gals melns vai tumši brūns; ziemā viss ķermenis balts, vienīgi astes gals izteikti melns;
- priekšķepas vēdera apmatojuma krāsā, gaišais vēdera laukums sniedzās tālāk aiz ausīm nekā zebiekstei
- riekšroku dod mitrākiem biotopiem un ūdenstilpju tuvumam, ar krūmiem un niedrēm apaugušām upju un ezeru piekrastēm, palienēm, gravām, mitriem, aizaugušiem izcirtumiem, degumiem un mežmalām, ziemā sastopams arī lauku viensētās vai to tuvumā
- nosacīts nometnieks
- nosacīti monogāms, riests no marta līdz augustam, 4-8 (3-14) mazuļi dzimst nākošajā pavasarī, no marta līdz maijam; par mazuļiem rūpējas mātīte, ģimene dzīvo kopā līdz rudenim

Zebiekste

Mustela nivalis Linnaeus





plēsēji





- masa tēviņiem 75-200 g, mātītēm 45-110 g
- matojums ar izteiktu sezonas dimorfismu
- vasarā tērps divkrāsains - vēderpuse balta, asi norobežota, pārējais apmatojums sarkanbrūns vai kafijbrūns; ziemā apmatojums balts, astes galā un uz ķermeņa var būt tumši mati
- tēviņi ievērojami lielāki par mātītēm
- dzīvo ar sērmuli līdzīgās stācijās; atšķirībā no tā daudz biežāk sastopama kultūrainavā un pat lielās pilsētās
- nometnieks, aktīva visu gadu, galvenokārt krēslas stundas
- ļoti agresīvs, drošs un spēcīgs plēsējs, uzbrūk par sevi pat 3-4 reizes smagākiem dzīvniekiem
- izņemot vairošanās periodu, dzīvo pa vienam
- monogāma, riests visbiežāk pavasarī martā-aprīlī, bet novērots arī citos gadalaikos; aprīļa beigās - maijā dzimst 4-7 (3-10) mazuļi; ģimene izklīst vasaras beigās
- upuri nonāvē ar kodienu pakausī un tuvākajā slēptuvē parasti vispirms izēd galvas smadzenes

Sermulis



Zebiekste



Meža sesks

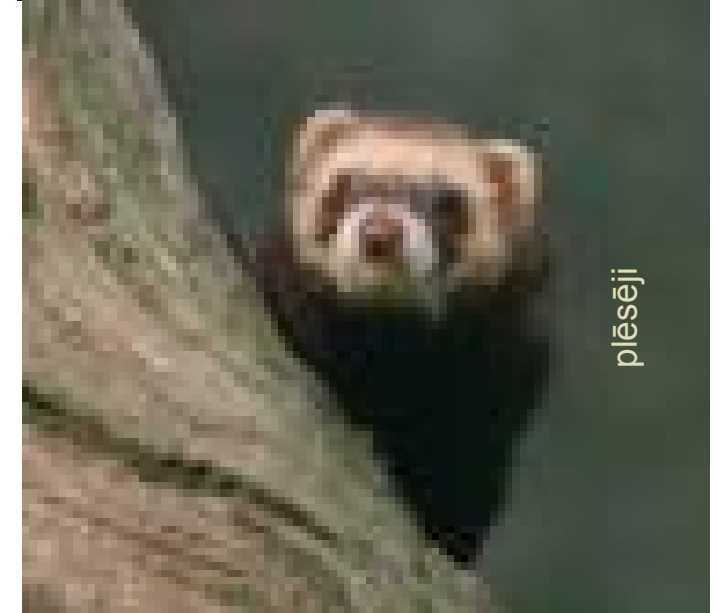
Mustela putorius LINNAEUS

plēšēji





- masa 0,6-1,5 kg
- spēcīgi attīstīti anālie dziedzeri
- pārvietojoties "uzmet kūkumu"
- apdzīvo sīkmežus un mežmalas, kas robežojas ar aizaugušiem izcirtumiem, nelielām avotainām upītēm un strautiem, ezeriņiem, zāļu purviem, kā arī lauksaimniecības zemēm un apdzīvotām vietām
- rudens un ziemas periodā tieksme uz sinantropismu
- nometnieks, vasarā dzīvo ģimenēs, ziemā - pa vienam; aktīvs visu gadu krēslas un nakts stundās
- monogāms, pāri veidojas agri pavasarī, riests ilgst no marta līdz maijam; vairošanās vidējos iekārto dabiskās vai pašraktās alās ūdenstilpju krastos vai to tuvumā
- maijā - jūnijā piedzimst 4-6 (2-17) mazuļi, ar ģimeni rūpējas abi vecāki
- pamatbarība ir peļveidīgie grauzēji, racionā arī abinieki (sevišķi ziemā ziemojošas vārdes), putni un rāpuļi; slēptuvēs uzkrāj barību, visbiežāk vārdes



Eiropas ūdele
Mustela lutreola LINNAEUS

- masa 0,5-0,8 (1,0) kg
- apmatojums ziemā tumšā kafijbrūnā vai melnbrūnā krāsā ar gaišāku vēderpusi, aste vienmēr īsāka par pusi no ķermeņa garuma
- Eiropas ūdelei bez baltā zoda un apakšlūpas balta arī augšlūpa, dažreiz pakaklē un uz krūtīm balti punktiņi
- tēviņi lielāki par mātītēm
- saistīts ar vienreiz aizņemto teritoriju, tipisks meža zonas saldūdenstilpju piekrastes biotopu apdzīvotājs, apdzīvo nelielas avotainas straujas meža upītes
- aktīva visu gadu un praktiski visas diennakts stundas
- vairošanās midzeņus iekārto ūdenstilpes krasta dabiskās vai citu dzīvnieku alās
- poligāma, riesto aprīlī, 4-5 (2-7) mazuļi dzimst maija beigās – jūnijā
- tipisks gaļēdājs, pamatbarība - vardes, vēži, zivis un peļveidīgie grauzēji, reti ēd putnus, rāpuļus, gliemjus un kukaiņus



Amerikas ūdele
Mustela vison BRISSON



- masa 0,4-1,5 (1,7) kg
- balta ir tikai pazode un apakšlūpa, bieži pakakles, krūšu un cirkšņu apvidū dažāda skaita, formas un lieluma
- balti plankumiņi
- amfībionts; aktīvs visu gadu un visu diennakti
- ļoti kustīgs, aktīvs un agresīvs dzīvnieks
- labprāt apdzīvo upes ar izskalotiem, koku pielūžņotiem krastiem, kur daudz slēptuvju starp celmiem un saknēm,
- mīt arī bebru apmetnēs, apdzīvo lielākas upes, to grīvas, kā arī aizaugušu ezeru piekrastes joslas, salas
- tipisks gaļēdājs, racionš sastāv no ūdens strupastiem, ondatrām un citiem sīkiem grauzējiem, vēžiem, zivīm, vardēm, ūdensputniem un to mazuļiem
- kā nometnieks dzīvo vairošanās periodā, sākot ar rudeni klejo lielos attālumos uz vietām, kur ir neaizsalstoši ūdeni; ziemas miegu neguļ
- poligāma, par mazuļiem rūpējas mātīte; riests februāri - martā, grūsnība ilgst 43-65 dienas, ar īsu (14-30 dienas) latentu periodu; metienā var būt 4-5 (1-12) mazuļi, kuri dzimst aprīļa beigās-jūnija sākumā.
- dzimumgatavību sasniedz pēc 7-12 mēnešiem

AMERIKAS ŪDELES PĒDAS



Eiropas ūdele



Amerikas ūdele



Klaiņojoši suņi un kaķi



Grauzēji

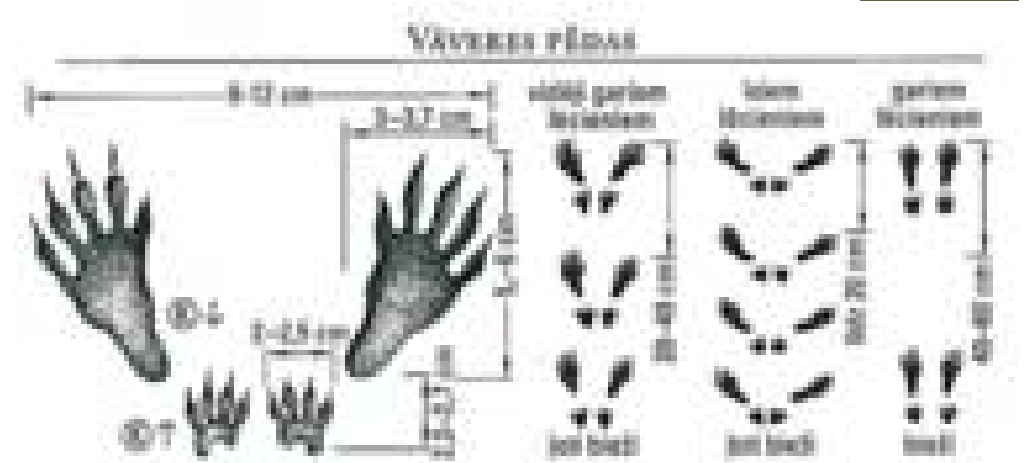
- neliela līdz vidēja izmēra
- uz ķermeņa tikai tauku dziedzeri, sviedru dziedzeri uz pēdām
- ļoti labi attīstīts apmatojums
- labi attīstīti nagi
- priekšzobi bez noslēgtām saknēm
- starp priekšzobiem un priekšējiem dzerokļiem diastēma
- ir atslēgas un peņa kauls
- labi attīstīta gremošanas muskulatūra
- pamatā augu valsts barība
- vairumam raksturīga augsta auglība
- Latvijā 20 sugas

Vāvere
Sciurus vulgaris LINNAEUS

grauzēji



- masa 200-400 g
- apmatojumam sezonas dimorfisms - vasarā sarkanbrūns vai sarkanrūsgans, ziemā pelēks, vēderpuse visu gadu balta, novērojams arī melānisms
- ļoti ziņkārīgas, balss - raksturīga šmaukstināšana
- specializēta sēklēdāja suga, ēd arī cepurīšu sēnes, meža ogas, ķērpjus, ozolu un bērzu zarus un mizu, pumpurus
- uzkrāj barības rezerves
- priekšroku dod skuju koku un jauktām briestaudzēm, labprāt uzturas apdzīvotu vietu parkos, dārzos un kapsētu apstādījumos
- vasarā dzīvo ģimenēs, ziemā pa vienai
- nometnieks, aktīva visu gadu
- monogāma, pāri veidojas februāra beigās - martā
- pirmais riests no marta vidus līdz aprīļa vidum
- maijā - jūnija sākumā piedzimst 3-5 (2-10) mazuļi, otrā metiena mazuļi piedzimst jūlija beigās – augustā, dažreiz septembrī
- jaunās vāveres kļūst patstāvīgas 2 mēnešu vecumā



Ondatra, bizamžurka
Ondatra zibethicus LINNAEUS

grauzéji



- masa 540 - 1500 (2000) g
- raksturīga gara, sīkām raga zvīņām klāta, sāniski saplacināta aste
- apmatojums - mīksta, bieza pavilna un garāki, rupjāki akotmati, tā krāsa variē no gaiši brūnas līdz tumši brūnai vai melnai, vēderpuse gaišāka – pelēkbrūna
- priekšroku dod sekliem eitrofiem ezeriem ar lielu aizaugšanas pakāpi un pārpurvošanās tendenci, upēs dzīves vietas izvēlas stipri aizaugušos posmos, vecupēs un attekās, nelielos dīķos un pārplūdušās ieplakās ar bagātīgu ūdensaugāju
- dzīvo ģimenēs, iecirkņa centrā ģimenes alas vai mājiņa
- barošanās vietās izveidojas t.s. barības galdiņi, kur sakrājas barības atliekas; mītnēs uzkrāj barības rezerves
- aktīva visu gadu, diennakts tumšajā laikā
- monogāma, pāri veidojas pavasarī, vairošanās periods ilgst no aprīļa līdz septembrim, metienā 5-7 (14) mazuļi, pirmā metiena mazuļi dzimst maijā - jūnija sākumā, otrā metienā: jūlijā - augustā, retumis septembrī, daļai mātīšu var būt vēl trešais metiens.
- ģimene, kas sastāv no vecākiem un kārtējā gada mazuļiem, dzīvo kopā līdz nākošajam pavasarim, kad izirst, veidojoties jauniem pāriem
- pamatbarība - ūdensaugi, to dzinumumi, saknes un sakneņi



Bebrs
Castor fiber LINNAEUS



grauzēji

- masa 10-30 (32) kg
- lielākie grauzēju kārtas pārstāvji Latvijā
- apvidū orientējas galvenokārt ar ožas un dzirdes palīdzību
- aste plakana, klāta ragvielas plāksnītēm, lāpstveidīga, peldot tiek izmantota kā dziļuma stūre; izbaidīts bebrs ienirstot ar asti spēcīgi uzsit pa ūdeni
- ķermeņa apmatojums sastāv no biezas, mīkstas pavilnas un rupjiem akotmatiem, kuru krāsa variē no zeltaini brūnas līdz melnai
- spējīgs grauzt arī zem ūdens
- ārējo dzimumatšķirību praktiski nav
- priekšroku dod caur mežiem lēni tekošām upēm, strautiem un kanāliem, kā arī beznoteces vecupēm, dīķiem, eitrofiem ezeriem
- dzīvo ģimenēs, ļoti reti pa vienam; ģimenes apmetnes aizņem 0,5-1,0 km garu ūdenstilpes posmu ar 20 m platām piekrastes joslām
- galvenā mītnes ala, ko beбри rok ūdenstilpes krastā slīpi uz augšu, var būt līdz 15 m dziļas, 0,4-0,7 m diametrā ar vienu vai vairākām izejām, kas atrodas zem ūdenslīmeņa
- būvē dambjus, tā paaugstinot ūdenslīmeni augštecē
- monogāms, kopā dzīvo līdz brīdim, kad kāds no partneriem aiziet bojā; pāri veidojas vasaras beigās vai rudenī; riests janvārī - februārī; aprīlī - maijā piedzimst 3-5 (1-8) mazuļi, kuri rudenī sver 5 - 10 kg un dzīvo kopā ar vecākiem līdz 2 gadu vecumam



grauzēji





Ondatra



Bebrs



Ūdrs

Zaķveidīgie

- mazi un vidēji dzīvnieki
- raksturīgas pagarinātas pakaļkājas un ausis
- aste neliela
- augšlūpa un apakšlūpa šķelta un spējīga noslēgties aiz priekšzobiem
- daudziem pārstāvjiem apmatojumam sezonāls dimorfisms
- sviedru dziedzeri tikai uz pēdām
- raksturīgi anālie dziedzeri
- priekšzobi bez noslēgtām saknēm, ir diastēma
- dažas sugas koloniālas
- aktīvs visu gadu
- izmanto augu valsts barību
- raksturīga ekskrementu ēšana
- Latvijā 2 sugas



Pelēkais zaķis
Lepus europaeus PALLAS

- masa 4-5 (7) kg
- lielākais dzimtas pārstāvis, mātītes nedaudz lielākas par tēviņiem
- orientējas galvenokārt ar dzirdi
- aste gandrīz tikpat gara kā pakaļkājas pēda, tās augšpusē vienmēr ir tumšs plankums
- ķermeņa apmatojumam raksturīgs sezonas dimorfisms
- retāk nekā baltais zaķis met cilpas, tās arī ir lielākas
- briesmās nokļuvušam zaķim raksturīgs skaļš, žēls kliedziens
- tipisks atklāto ainavu apdzīvotājs - mežmalās, purvmalās, sīkmežos un krūmājos, kur izteikts mikroreljefs
- labvēlīgos apstākļos nometnieks, saistīts ar izvēlēto iecirkni
- aktīvs visu gadu, krēslas un nakts laikā, dienā biežāk redzams rieta periodā; dzīvo individuāli pa vienam; guļvietas dienas atpūtai izvēlas pie kāda dabiska aizsega
- veģetācijas periodā racionā dominē zālaugi, rudenī ziemāju asni, ziemā lapu koku zari un miza
- poligāms, vairošanās periods no marta līdz septembrim, mūsu apstākļos gadā 2, pat 3 metieni;
- marta beigās - aprīlī piedzimst 3-5 (2-9) pirmā metiena mazuļi, kuri vēlos, aukstos pavasaros bieži iet bojā, māte pamet mazuļus pēc 2-3 nedēļām; 2. metiena mazuļi piedzimst jūnijā - jūlijā, 3. - augusta beigās - septembrī, atsevišķos gadījumos grūsnas mātītes novērotas pat oktobrī. Gadā viena mātīte dzemdē 7-8 zaķēnus.





Baltais zaķis
Lepus timidus LINNAEUS

- orientējas ar dzirdes palīdzību, oža un redze vāja
- ausis pieglaustas uz priekšu galvai, tikko sasniedz purna galu, to gali melni
- aste stipri īsāka par pakalķājas pēdu, bez tumša plankuma; ķermeņa apmatojums ar spilgti izteiktu sezonas dimorfismu
- dienvidu rajonos, maigās ziemās var nenotikt pilnīga apmatojuma maiņa
- tipisks meža dzīvnieks, priekšroku dod saliktām jaukta sastāva vēra tipa mežaudzēm ar labi attīstītu egļu un lapu koku paaugu un pamežu; alas neveido
- nometnieks, uzturas sava iecirkņa robežās, atstāj to nelabprāt
- vasarā dzīvo pa vienam, pārējās sezonās barošanās vietās var izveidoties dažāda lieluma grupas; aktīvs visu gadu, galvenokārt krēslas stundās
- poligāms, vairošanās periods no februāra līdz septembrim, gadā var būt līdz 3 metieniem; pirmais riests februārī - martā, 3-5 (2-8) pirmā metiena mazuļi dzimst aprīļa beigās vai maijā, māte tos pamet pēc mēneša.
- otrais riests maijā, tā mazuļi dzimst jūnija beigās – jūlijā, daļa mātīšu jūlijā riesto trešoreiz, tā mazuļi dzimst augusta beigās – septembrī
- vairāk kā pelēkais zaķis ēd kokaugu barību
- neveido starpsugu hibrīdus ar pelēko zaķi



Pelēkais zaķis



Baltais zaķis



Vistveidīgie

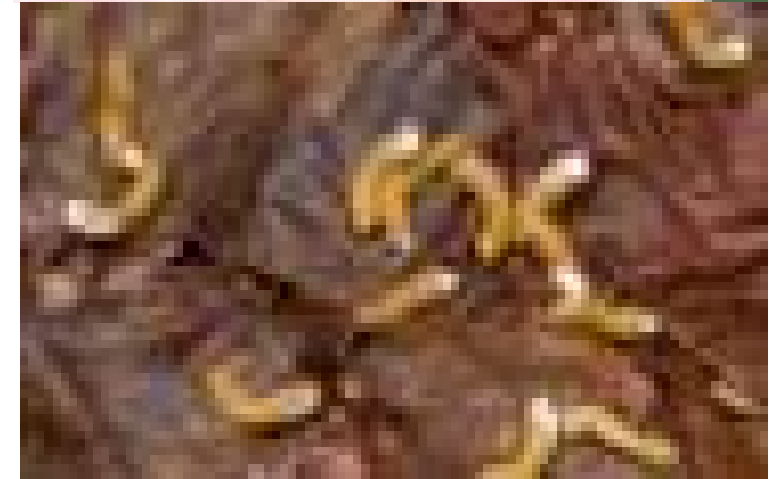
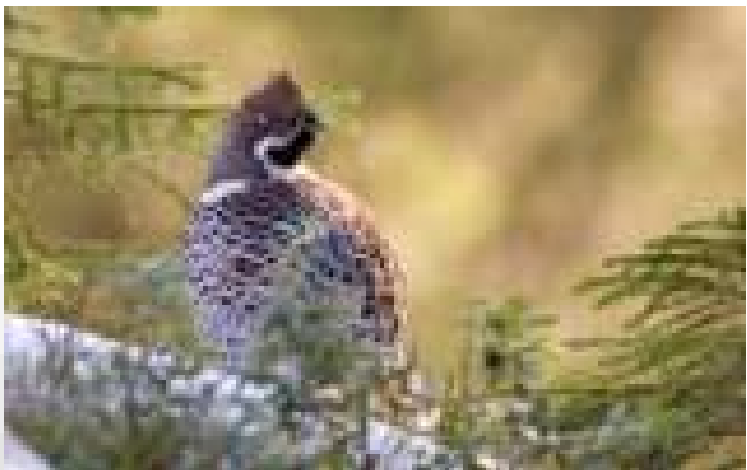
- nometnieki
- gan monogāmi, gan poligāmi
- ligzdo uz zemes
- olu dējumā daudz
- mazuļi aug lēni, taču lidspēju iegūst ļoti agri
- jūtīgi pret traucēšana faktoru, plēsēju un meža cūku darbības pastiprināšanos, nelabvēlīgiem klimatiskiem apstākļiem dēšanas un mazuļu šķilšanās laikā, intensīvu lauksaimniecību un tās ķimikalizāciju
- vēsturiski nozīmīgi medību faunas putni
- Latvijā 8 sugas, medījamas 5

Mežirbe
Tetrastes bonasia L.



vistveidīgjie

- baloža lieluma putns
- lidojumā raksturīgs melns paplestās astes gals
- tēviņam pakakle melna ar baltu ierāmējumu; mātītei pakakle rūsgani dzeltena
- mātītei uz galvas neliels cekuliņš, tēviņam lielāks
- apdzīvo jauktas egļu un lapu koku audzes ar bagātīgu pamežu, netālu no mitrākiem mežu masīviem
- monogāma; olas brūngani dzeltenas ar retiem sarkanbrūniem plankumiem, to skaits dējumā no 6 līdz 15
- dēšana agri - jau aprīļa beigās; perē apmēram 22 dienas; mazie mežirbēri jau dažu dienu vecumā var nedaudz palidot
- pārtiek galvenokārt no meža zemsegas augu jaunajiem dzinumiem, ogām, zālaugu sēklām, lapu koku pumpuriem un sēklām



Laukirbe



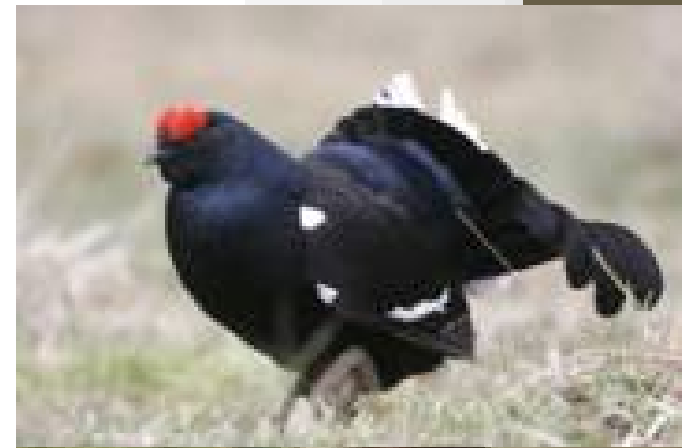
Rubenis (teteris)

Lyrurus tetrrix L.



vistveidgje

- tēviņš melns, vienīgais šāda lieluma sauszemes putns ar baltu svītru uz spārniem un lirveida asti; baltas arī paduses un zemaste
- mātīte mazāka, brūnraiba; var sajaukt ar medņa mātīti, atšķiras no tās ar šķeltu asti (mednim viegli noapaļota), nav arī rūsgana laukuma uz guzas
- jaunie putni līdz spalvu maiņai līdzīgi mātītei
- apdzīvo bērzu un jauktas audzes, kas mijas ar laukiem, ganībām, izcirtumiem, degumiem vai sūnekļiem
- pārsvarā ir augēdājs, vienīgi vasarā nelielā daudzumā ēd skudras un citus kukaiņus
- poligāmi putni - katra mātīte var pāroties ar vairākiem tēviņiem un otrādi
- rubeņu gaiši sāk riestot marta vidū vai beigās
- riestam rubeņi izvēlas klajumu mežmalā
- dējumā 9 - 12 gaišas, brūnraibas olas
- perēšana ilgst ap 23 dienas; mazuļi lidspēju iegūst jau nedēļu vecumā; perējums kopā turas līdz septembrim
- rubeņu rubināšanu (retāk šņākšanu) var dzirdēt arī rudenī, sākot ar augusta beigām



Mednis
Tetrao urogallus L.



vistveidgje

- tēviņš pelēcīgi melns ar brūngani melniem spārniem un muguru un zaļgani mirdzošām krūtīm, raksturīga "bārda"
- mātīte pelēcīgi brūnganraiba, līdzīga rubeņu mātītei, tikai lielāka, ar raksturīgu rūsganu plankumu uz krūtīm, aste noapaļota
- Latvijā sastopams lielos mežu masīvos, priekšroku dod skuju koku (galvenokārt priežu) mežiem, kas piekļaujas sūnekļiem
- riests parasti sākas marta beigās un turpinās līdz maija vidum, taču riesta sākuma termiņi var mainīties atkarībā no laika apstākļiem
- medņu vistas riesta vietu apmeklē tikai riesta perioda sākumā vai vidū un parasti uzturas tā perifērijā
- medņu gaiļi salido uz riestu iepriekšējā vakarā
- medņa riesta dziesma ir trīsdaļīga, kur katru daļu sauc - knipēšana, klankšķis un slīpēšana; 3.daļas laikā var mēģināt tam pielēkt 3 - 4 soļus tuvāk
- dējumā 5-12 dzeltenīgi pelēcīgas olas, kas klātas brūnganiem raibumiem, perēšana ilgst apmēram 28 dienas
- dēšanas laiks atbilst riesta kulminācijai, kas parasti ir aprīļa otrajā pusē, mazuļi lidspēju iegūst jau nedēļas vecumā
- augēdājs, vienīgi mazuļi dzīves pirmajās nedēļās barojas ar kukaiņiem
- medņu sekmīga vairošanās atkarīga no netraucētas riestu norises





*Rubeņu
vista*



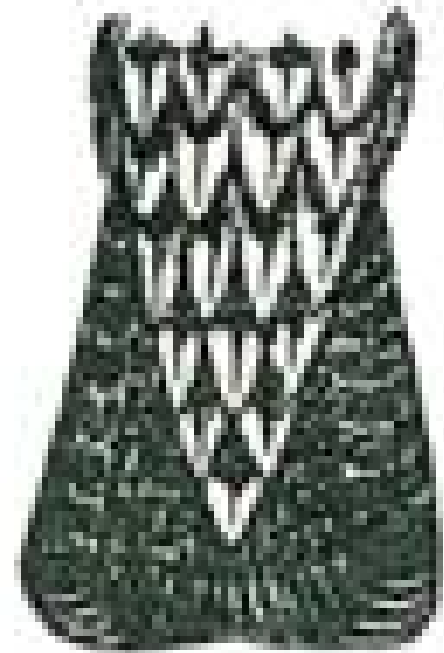
*Medņu
vista*



a



b



c

a – medņu vistas aste no apakšas;

b – rubeņu vistas aste no apakšas;

c - raķeļa aste no apakšas

Rakelis

Lyrurus tetrix L. x *Tetrao urogallus* L.



- **krustojums**, kas radies, pārojoties **medņa vistai un rubeņa gailim**
- ārējā izskatā ir jauktas rubeņa un medņa raksturīgākās iezīmes
- krūšu un spārnu apspalvojums aptuveni vienā krāsā ar ķermeni (mednim krūtis izteikti zaļganas un spārni brūni)
- knābis rubenim raksturīgā krāsā – melns ar gaišu malu; īsāks un mazāks nekā mednim
- raķeļa astes pēdējo spalvu galiem neliels noliekums uz leju, līdzīgi kā rubenim
- augumā tas ir lielāks par rubeni un mazāks par medni
- neauglīgs
- raķeļu tēviņi biežāk sastopami rubeņu nekā medņu riestos
- ņemot vērā savas auguma priekšrocības un neauglību uzskatāms par rubeņu riesta traucētāju un bojātāju
- nosacīti nelimitēts, jo, medījot raķeli, līdzī jābūt rubeņa medību atļaujai



mednis

vistveidīgjie



raķelis



Sānos rubeņu gaiļi, vidū raķelis



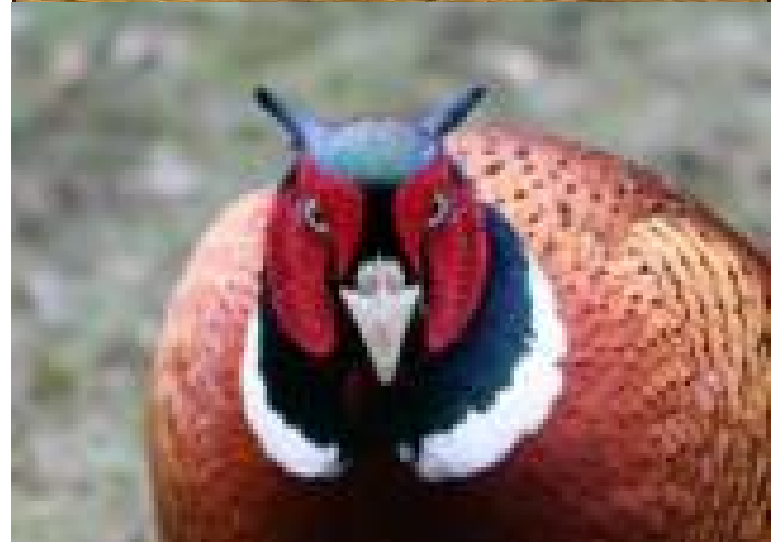
Vidū rubeņu gaiļi, sānos raķeļi

Parastais fazāns

Phasianus colchicus L.



- vistas lieluma putns ar garu asti
- mātīte neuzkrītoši pelēcīgi brūnraiba
- tēviņš brūngani sarkans ar tumšu pavēderi, tumšzaļu galvu un sarkaniem laukumiem ap acīm
- paceļas strauji, gandrīz vertikāli, tālāk lidojums slīps, planējošs, ātrs
- dzimtene ir Kaukāzs, Vidusāzija un Ķīna; pirmie fazāni Eiropā aklimatizēti vismaz pirms 900 gadiem
- Baltijas jūras piekrastes zemēs fazāns pilnīgā savvaļā bez cilvēka aktīvas palīdzības ilgstoši eksistēt nespēj
- meža putns, kas labprāt uzturas retās lapu koku audzēs ar skuju koku grupām un pamežu, mijas ar nelielām laucēm
- barība sastāv no jauniem zāļu asniem, lapiņām, ogām, labības graudiem, kartupeļiem, dažādiem kukaiņiem, tārpiem un gliemežiem
- fazāni dzīvo pa pāriem, bet kur gaiļu mazāk kā vistu, novērojama poligāmija
- riests aprīlī; vista izdēj 8 - 15 ovālas 48 mm garas un 37 mm resnas netīri baltas olas ar iedzeltenu olīvzaļu nokrāsu
- jaunie cālēni stipri cieš no mitruma un aukstuma
- fazāniem daudz dabisko ienaidnieku



Baložveidīgie

Meža balodis



Lauku balodis





Mājas balodis



Tārtiņveidīgie

Sloka



Zirbuļveidīgie

Vārna



Kovārnis



Krauklis



Žagata

